

2019-09-05
A2019/01571/JÄM
A2019/00873/JÄM

Arbetsmarknadsdepartementet

Jämställdhetsmyndigheten
Box 73
424 22 Angered

Uppdrag att stärka arbetet mot att barn och unga respektive vuxna utnyttjas i prostitution och människohandel samt kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel

Regeringens beslut

Regeringen uppdrar åt Jämställdhetsmyndigheten att stärka arbetet mot att barn och unga respektive vuxna utnyttjas i prostitution och människohandel samt kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige.

Jämställdhetsmyndigheten ska:

- redovisa goda exempel på insatser och myndighetssamverkan i ärenden som rör barn och unga respektive vuxna som utnyttjats eller riskerar att utnyttjas i prostitution eller människohandel och kartlägga lokala och regionala insatser för denna grupp samt för gruppen som köper sexuella tjänster,
- samla och sprida kunskap och stödmaterial till yrkesverksamma om hur de kan agera i ärenden om barn och unga respektive vuxna som utnyttjats eller riskerar att utnyttjas i prostitution eller människohandel samt hur det förebyggande arbetet gentemot gruppen som köper sexuella tjänster kan bedrivas, t.ex. genom att material samlas på Jämställdhetsmyndighetens webbsida,
- vid behov erbjuda utbildningsinsatser till yrkesverksamma som möter barn och unga respektive vuxna som utnyttjats i eller riskerar att utnyttjas i prostitution eller människohandel och/eller personer som utnyttjar denna grupp, och

- kartlägga omfattningen av prostitution och människohandel för sexuella ändamål i Sverige. Kartläggningen ska inbegripa såväl barn som vuxna och ska komplettera den årliga lägesrapport som Polismyndigheten lämnar till regeringen. I delen som avser barn och unga ska särskilt multipel exploatering beaktas.

Jämställdhetsmyndigheten ska på lämpligt sätt tillvarata de kunskaper och den erfarenhet som finns hos Socialstyrelsen och andra relevanta myndigheter och vid behov andra aktörer samt löpande hålla Regeringskansliet (Arbetsmarknadsdepartementet) informerat under arbetets gång. Uppdraget ska redovisas till regeringen (Arbetsmarknadsdepartementet) senast den 29 januari 2021. Redovisningen ska innehålla separata redogörelser för barn och unga respektive vuxna. I redovisningen ska Jämställdhetsmyndigheten även redogöra för kostnader och bedöma kostnadseffektiviteten i de olika beskrivna insatserna. Redovisningen ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Jämställdhetsmyndigheten får för uppdragets genomförande använda 800 000 kronor under 2019. Kostnaderna ska belasta utgiftsområde 13 Jämställdhet och nyanlända invandrares etablering, anslaget 3:1 Särskilda jämställdhetsåtgärder, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter regeringsbeslut. Medlen utbetalas engångsvis efter rekvisition ställd till Kammarkollegiet. Rekvisitionen ska lämnas senast den 1 december 2019. Medel som inte har utnyttjats ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars 2020. Vid samma tidpunkt ska en ekonomisk redovisning över använda medel lämnas till Kammarkollegiet. Rekvisition, ekonomisk redovisning och eventuell återbetalning ska hänvisa till det diarienummer som detta beslut har.

Regeringen beräknar att avsätta ytterligare 1 900 000 kronor under 2020 för genomförandet av uppdraget.

Skälen för regeringens beslut

Att förebygga och bekämpa prostitution och människohandel, inklusive att minska efterfrågan av köp av sexuella tjänster, är en prioriterad fråga för regeringen. I regeringens strategi för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor beskriver regeringen sin avsikt att fortsätta utveckla insatserna inom delmålsområdet att mäns våld mot kvinnor ska upphöra, där prostitution och människohandel ingår (skr. 2016/17:10).

Arbetet för att motverka mäns våld mot kvinnor hänger tätt samman med arbetet för att bekämpa våld mot barn. Barn är särskilt sårbara för utnyttjanden av olika slag, bl.a. på grund av sin beroendeställning gentemot vuxna. Regeringen anser därför att det är viktigt att göra specifika insatser riktade mot barn och unga. Samhällets ansvar att motverka alla former av våld mot barn, och ge stöd åt de barn som utsatts för våld, tydliggörs genom att barnkonventionen blir lag i Sverige år 2020. Även barn och unga som är medföljande till vuxna som utnyttjas i prostitution eller människohandel är en utsatt grupp.

Det är betydligt vanligare att kvinnor och flickor utsätts för sexuella övergrepp och trakasserier än män och pojkar. Folkhälsomyndighetens rapport Sexuell och reproduktiv hälsa och rättigheter i Sverige 2017 visar exempelvis att 55 procent av unga kvinnor i åldersgruppen 16–29 år har utsatts för sexuella övergrepp, jämfört med 12 procent av männen. Studier visar även att unga hbtq-personer i högre utsträckning utsätts för exploatering på internet och prostitution än andra unga. Ensamkommande barn och unga samt unga vuxna som kommit som ensamkommande barn, främst pojkar och män, är också en utsatt grupp för sexuella övergrepp och människohandel. Rapporter pekar på ensamkommande ungas utsatthet och att de som har fått avslag på sin asylansökan är i en särskilt utsatt situation (se t.ex. Socialstyrelsens rapport ”Individ- och familjeomsorg – Lägesrapport 2019” och rapport från Länsstyrelsen i Stockholm 2018:3: ”De kan alltid hitta mig – Studie om människohandel och utsatta barngruppers livsvillkor”).

Det finns barn och unga som riskerar att utsättas för prostitution och sexuella övergrepp eller människohandel efter kontakter med vuxna på olika sociala plattformar. Det finns, enligt Jämställdhetsmyndighetens rapport Barn i människohandel (2019:6), goda exempel på välfungerande samverkansmetoder mellan polisen och socialtjänst som förtjänar att lyftas fram och spridas i syfte att förebygga brott samt för att upptäcka när brott har begåtts.

Det är viktigt att utsatta barn och unga får det stöd som de behöver och har rätt till. En kartläggning av lokala och regionala stödinsatser med fokus på barn och unga kan bidra till att öka kunskapen på nationell nivå om hur situationen ser ut för barn och unga och vilket stöd som finns att tillgå runtom i landet.

Inom ramen för regeringens handlingsplan 2016–2018 till skydd för barn mot människohandel, exploatering och sexuella övergrepp (skr. 2015/16:192) genomförde Länsstyrelsen i Stockholms län en granskning av polisärenden där barn misstänks ha utsatts för människohandel. Granskningen visade bl.a. på ett behov av uppdaterad utbildning, tydligare rutiner och riktlinjer för alla poliser och åklagare samt specialisering för dessa yrkesgrupper. Studien visade vidare på behov av ett stärkt samarbete mellan polis, åklagare och sociala aktörer för att tillgodose målsägandenas behov av stöd och skydd, och för att etablera effektivt samarbete med socialtjänsten i kommunerna.

Av rapporten Barn i människohandel framgår att det fortsatt finns en efterfrågan på stödmaterial och fortbildning från yrkesverksamma som kan möta barn och unga utsatta för människohandel. Att tillhandahålla utbildning om människohandel för yrkesverksamma är också en rekommendation till Sverige från GRETA, Europarådets övervakningsorgan för medlemsstaternas implementering och efterlevnad av Europarådets konvention mot människohandel (Ju2012/01096).

Det är i år 20 år sedan den svenska sexköpslagstiftningen infördes. Sexköpslagstiftningen innebär ett kriminaliserande av köp av sexuella tjänster, ett brott som oftast begås av män mot kvinnor. 2015 redovisade Länsstyrelsen i Stockholms län rapporten Prostitutionen i Sverige 2014 – en omfattningskartläggning. Den tekniska utvecklingen och andra faktorer kan innebära att det sedan rapporten gjordes har skett förändringar i hur utbredd prostitutionen är i dag i Sverige. En ny omfattningskartläggning behöver därför genomföras för att kunna få svar på frågor om hur utbredd prostitutionen är i Sverige idag, vilka som på en generell nivå köper och säljer sexuella tjänster, vilka mönster som finns kring vilka som köper respektive säljer sexuella tjänster och vilka arenor som används. Även multipel exploatering förekommer dvs. att personer som exploateras i t.ex. arbete även utnyttjas sexuellt eller på annat sätt.

En utgångspunkt för kartläggningen kan vara Socialstyrelsens tidigare uppdrag, t.ex. Förslag till modell för att samla kunskap om prostitutionen (S2015/06285/JÄM). En omfattningskartläggning kan ge ökade möjligheter för mer effektiva åtgärder för att bekämpa prostitution och människohandel för sexuella ändamål samt ökade möjligheter att erbjuda ett bra stöd till de som befinner sig i prostitution.

Uppdraget är ett led i genomförandet av regeringens handlingsplan mot prostitution och människohandel (S2018/00905/JÄM).

På regeringens vägnar

Åsa Lindhagen

Helena Hagelberg

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM

Finansdepartementet/BA

Justitiedepartementet/KRIM, PO, Å, L2, L5, DOM

Socialdepartementet/FS, FST

Utbildningsdepartementet/S

Utrikesdepartementet/KH

Arbetsmarknadsdepartementet/MRB, IAS

Regeringskansliets förvaltningsavdelning

Länsstyrelserna

Migrationsverket

Polismyndigheten

Socialstyrelsen

Åklagarmyndigheten